

บทที่ 6

การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มในการจัดการสินทรัพย์ชุมชน

การศึกษามูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนจากการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในปี 2552 นี้ นักวิจัยได้นำเสนอผลการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จากกรณีศึกษา 58 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไว้สองประการ คือ ประการแรกเป็นการวัดมูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนจากการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นระดับตำบลทั้ง 2 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การเกษตร สินค้าและบริการประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรม ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว 2) ด้านสังคม ได้แก่ วัฒนธรรมประเพณี ด้านเยาวชนและการศึกษาเรียนรู้ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และด้านการสาธารณสุข ประการที่สองเป็นมูลค่าเพิ่มของโครงการวิจัยการจัดการเรียนรู้ 4 ประการ คือ 1) การสร้างและพัฒนานักวิจัยท้องถิ่น 2) การสร้างแผนชุมชน 3) การเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ และ 4) การสื่อสารของชุมชนแบบมีส่วนร่วม ที่มีผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างไร ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

6.1 มูลค่าเพิ่มของการประเมินศักยภาพชุมชนด้วยสินทรัพย์ชุมชน

จากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกัน 3 ฝ่าย คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและนักวิจัย ในการประเมินตนเองกับการวิเคราะห์ข้อมูลจริงของการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยการเรียนรู้ศักยภาพของข้อมูลพื้นฐานของชุมชน นำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ตามกรอบนโยบายภาครัฐ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะสามารถนำไปประยุกต์กับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่แต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้พึ่งพาตนเองได้ และยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีคุณภาพชีวิตดีมีความสุข และภายใต้เศรษฐกิจแห่งความสมดุลยั่งยืน ภายใต้มูลค่าของการเรียนรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้าน คือ

6.1.1 มูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนจากแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ได้เรียนรู้จากแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่น ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้ง ทางด้านสุขภาพอนามัย ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสอดคล้องในการดำเนินการต่อในท้องถิ่น ด้วยการเสริมสร้างภาวะผู้นำ การจัดอบรมและให้คำแนะนำแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน การจัดกิจกรรมที่สนับสนุนต่อเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน การเสริมสร้างทักษะชีวิต ด้วยการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง และการส่งเสริมอาชีพในชุมชน ให้กับผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านทักษะ ความคิด ความรู้ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชุมชนในอนาคตต่อไป

6.1.2 ชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางสังคม

ด้วยการเสริมสร้างกระบวนการชุมชนในการจัดการชุมชน เสริมสร้างระบบความสัมพันธ์ของชุมชน ด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจ ค่านิยมทางสังคม และดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักคุณธรรมในการทำธุรกิจและกิจกรรมทางสังคม โดยในปีที่ผ่านมาชุมชนได้รับการอบรมความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมในการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการเรียนรู้โดยการจัดตั้งเศรษฐกิจชุมชนเชิงคุณธรรมของแต่ละตำบล จำนวน 32 แห่ง และกิจกรรมที่สร้างและพัฒนาสังคมจำนวน 26 แห่ง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทราบถึงผลการพัฒนา ทำให้เกิดการปฏิบัติและการมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ไว้ให้เป็นภูมิคุ้มกันทางสังคม

6.1.3 ชุมชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ด้วยการส่งเสริมให้มีโครงการจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนเชิงคุณธรรม เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางด้านการบริหารจัดการธุรกิจ สินค้าโอท็อป และกลุ่มวิสาหกิจ ให้รู้จักคุณค่าของสินค้าและผลิตภัณฑ์ การสร้างอัตลักษณ์ของสินค้าและชุมชน การสร้างตลาดการพัฒนาสินค้า และการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมทางธุรกิจ ที่ส่งผลต่อคุณภาพสินค้าและการสร้างสินค้าภายใต้แบรนด์คุณธรรม สำหรับทางด้านกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านการสังคม ได้สร้างและวิเคราะห์กิจกรรมโครงการที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคงปลอดภัยมากขึ้น ภายใต้อัตลักษณ์ที่ว่า เมื่อชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้ว การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะดำเนินขึ้นได้ไม่ยาก อีกทั้งสนับสนุนกิจกรรมการออมทรัพย์ให้เกิดขึ้นในชุมชน และการใช้ทุนที่มีอยู่ในชุมชนมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เช่น กองทุนหมู่บ้าน กองทุนและสวัสดิการในพื้นที่อื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการส่งเสริม

อาชีพและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้มั่นคงขึ้น ซึ่งจะมีความหมายรวมถึงมั่นคงทางสังคม และมั่นคงทางเศรษฐกิจ

6.1.4 ชุมชนมีระบบการจัดการความรู้และระบบสารสนเทศชุมชน

โดยมีการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. และข้อมูล กชช.2 ก. โดย ได้มีการ ประชาคมรับรองข้อมูล และได้นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนแก้ไขและพัฒนาหมู่บ้าน ด้วยการ จัดทำแผนชุมชน และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศชุมชน จากการที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน การข้อมูล จปฐ.กชช. 2 ก. ข้อมูล จปฐ. แผนชุมชน และการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน จึงทำให้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการชื่นชมการทำความคิด และมีกระบวนการชุมชนที่ทำให้เกิด ความรัก ความสามัคคี มองเห็นประโยชน์ส่วนร่วมมาก่อนประโยชน์ส่วนตัว และตัดสินใจสรุป ข้อมูลภายใต้หลักการ ความมีเหตุผล อันจะเป็นทุนของสังคมที่สืบทอดต่อไปในคนรุ่นต่อ ๆ ไป และจะเป็นบทสรุปของการเสริมทุนความรู้ที่จัดเป็นระบบ เพื่อการสร้างข้อมูลที่ถูกต้องและเป็น ประโยชน์ต่อไป

อีกทั้งในการพัฒนาท้องถิ่นตามกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์เพื่อการ บริหารท้องถิ่น เมื่อสมาชิกในชุมชนและผู้นำได้รับทราบร่วมกัน จึงเป็นองค์ความรู้ที่ได้สำหรับ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน มีดังต่อไปนี้

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ควรจะมีการพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภค ที่จำเป็นให้ทั่วถึงและเพียงพอ เช่น น้ำประปาจัดให้มีเครื่องกรองน้ำให้สะอาดและการก่อสร้างถนน คอนกรีตภายในหมู่บ้าน และการสร้างถนนลาดยาง ซึ่งอาจจะของบประมาณสนับสนุนโครงการ จาก อบต. หรือ อบจ.

2) ด้านการประกอบอาชีพ ควรจะมีการส่งเสริมการทำการเกษตรอินทรีย์ เพื่อที่จะเป็นการแก้ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งมีราคาแพงมากขึ้นทุก วัน และพยายามใช้วัสดุในท้องถิ่นมาใช้ทำปุ๋ยหมัก การส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพเลี้ยงโค เป็นอาชีพ เสริมเพื่อจะได้มูลโคมาทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพได้เป็นอย่างดี การจัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำ การเกษตรเพื่อจะได้นำไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมพัฒนาอาชีพการเกษตรให้สอดคล้องกับ ทรัพยากรและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านเศรษฐกิจ ควรมีส่วนส่งเสริมการพัฒนากองทุนในชุมชนสู่การเป็น สถาบันการเงินชุมชน และการส่งเสริมกิจกรรมการออมทรัพย์ให้เพื่อขึ้น เพราะคนส่วนใหญ่ใน ชุมชนมีรายได้สูง แต่ขาดการเก็บออมเงินจึงควรส่งเสริมให้ชุมชนมีนิสัยการเก็บออมและการใช้ จำอย่างประหยัดมุ่งเน้นการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการแก้ปัญหาค่า ครองชีพที่สูงขึ้น และการพัฒนาศูนย์สาธิตการตลาดของหมู่บ้านให้มีเงินทุนซื้อสินค้ามาบริการ

ให้มากขึ้น ด้วยการสร้างแรงจูงใจให้มีการเพิ่มสมาชิกเพิ่มหุ้นให้มากขึ้น เป็นการระดมเงินจากสมาชิกเพิ่มขึ้นและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศูนย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายในการครองชีพได้ส่วนหนึ่ง และการได้มีรายได้จากการปันผลเฉลี่ยคืนสมาชิก

4) ด้านสังคม วัฒนธรรมประเพณี ควรจัดให้มีการรื้อฟื้นวัฒนธรรมที่ดีงาม เช่น การลงแขกทำงานร่วมกัน (นาวาน) เพื่อลดค่าใช้จ่ายค่าจ้างแรงงานในชุมชน การส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้และปฏิบัติตามจารีตประเพณีโบราณ เช่น การไปทำบุญที่วัด การจัดอบรมหรือการเข้าค่ายเยาวชนให้เกิดความรักความสามัคคี เพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทกัน ปัญหาการมั่วสุมกัน และการประพาดดินไม่เหมาะสม โดยเน้นให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเป็นประจำ เพื่อสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมที่ดีต่อชุมชน

5) ด้านสาธารณสุข ควรจะมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการดูแลสุขภาพ เช่น การบริโภคอาหารที่สุกสะอาด ปลอดภัย การออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดี และการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคระบาด เช่น การทำความสะอาดหมู่บ้านกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

6) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ควรจะมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในเรื่องของการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี การไม่เผาตอซังข้าว การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในการเกษตรเพื่อลดการใช้สารเคมี ลดปัญหาภาวะโลกร้อน และเป็นการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น เช่น การปลูกป่า การรักษาป่าให้อยู่ต่อไป

7) ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ควรจะมีการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ ด้วยการจัดทำศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อจะเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาของคนในชุมชนต่อไป และการส่งเสริมให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ได้อ่านหนังสือ ซึ่งจะ เป็นแบบอย่างที่ดีของบุตรหลาน จะเป็นการช่วยแก้ปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออก ได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนี้อาจจะต้องขอความร่วมมือจากส่วนราชการการต่างๆ ในการดำเนินการเช่น พัฒนาชุมชน กศน. เกษตร สาธารณสุข และหน่วยงานอื่นๆ มาสนับสนุนการจัดตั้ง และอาจจะร่วมกันจัดตั้งร่วมกับกับชุมชนใกล้เคียง เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน

8) การพัฒนาด้านอื่นๆ

8.1) การพัฒนาผู้นำชุมชนและกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การเข้ารับการฝึกอบรม การศึกษาเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น และการสมัครเข้าระบบมาตรฐานงานชุมชน (มชช.) เพื่อการพัฒนาตนเองและการพัฒนาหมู่บ้าน

8.2) การพัฒนาและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ชุมชน ให้เป็น อัตลักษณ์ของท้องถิ่น ด้วยการพัฒนารูปแบบ คุณภาพ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมและสนับสนุนทางการตลาดที่สามารถทำได้ในระดับชุมชน ก่อนการนำไปสู่ตลาดภายนอกชุมชน เช่น ผู้นำในชุมชน คนในชุมชน ช่วยกันใช้เพื่อการบริโภค การนำไปเป็นของที่ระลึก หรือใช้ในงานบุญ ประเพณีหรือพิธีการต่างๆ และการเดินทางไปต่างถิ่น ตลอดจนการถ่ายทอดและสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป

8.3) การส่งเสริมกลุ่มอาชีพในแต่ละพื้นที่ ให้มีโอกาสในการพัฒนาขึ้น เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับคนในชุมชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ด้วยการระดมทุนหรือจัดหาทุนเพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการ ตลอดจนให้ทักษะความรู้เพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง และควรมีการกล่าวชื่นชมและให้กำลังใจเพื่อการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ เมื่อกลุ่มอาชีพกลุ่มใดที่เข้มแข็งขึ้นแล้วควรให้การสนับสนุนตอบคืนให้กับสังคมเพื่อเป็นการกตัญญูต่อชุมชนท้องถิ่น และก่อเกิดสวัสดิการในชุมชน เช่น ทุนการศึกษา การสร้างระบบเงินออมให้กลุ่ม สมาชิกในยามที่ต้องการใช้เงินฉุกเฉิน ทำให้รู้สึกมีส่วนร่วมและรักชุมชนบ้านเกิดด้วยความภาคภูมิใจ

ซึ่งแนวทางในการพัฒนาในทุกๆ ด้านจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากคนในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน และจากทุกส่วนราชการในการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ และการนำเข้าไปเสนอในเวทีประชาคมเพื่อสร้างความเข้าใจและเกิดการยอมรับ แล้วนำเข้าไปบรรจุไว้ในแผนชุมชน จะได้เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

6.2 มูลค่าเพิ่มของการพัฒนาสินทรัพย์ชุมชนด้วยทุนมนุษย์และทุนความรู้

ทุนมนุษย์และทุนความรู้ คือ การพัฒนาทุนทางปัญญา ซึ่งถูกสร้างขึ้น จักรวบรวม และยกระดับขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพย์สิน (Klein & Prusak in Stewart, 1997, p. 67) หรือ “ทรัพย์สินที่สร้างขึ้นจากกิจกรรมทางปัญญาจากการได้รับความรู้หรือการเรียนรู้ และการประดิษฐ์ไปจนถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่มีคุณค่า” (Wiig, 1997 a p.400) ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของทุนทางปัญญา เช่นความรู้ ความสัมพันธ์กับลูกค้า และความชำนาญ กลายเป็นทรัพยากรที่มี

ความสำคัญมากต่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนอันจะส่งผลต่อการยกระดับและการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจึงมองถึงความสำคัญในเรื่องของคุณค่าของการนำเอาการจัดการความรู้มาใช้ในชุมชน โดยมองถึงผลของการพัฒนาการเรียนรู้ จากการวิจัย ทั้งในด้านทรัพยากรมนุษย์ (ผู้นำชุมชน นักวิจัยชุมชน นักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น) แผนชุมชน การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ได้ก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านตัวชี้วัดเกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ และสินทรัพย์ทางความรู้ ให้เกิดการพัฒนากายใต้กรอบการวัดของทุนทางปัญญาที่ครอบคลุมทั้งทางด้านการเงิน ลูกค้า บุคลากร การฟื้นฟูและการพัฒนา การกระบวนการเพื่อวัดถึงมูลค่าที่เพิ่มขึ้นทุนทางปัญญา ของบุคลากรที่เรียกว่าทุนมนุษย์และจากสินทรัพย์ทางความรู้ ดังนั้นผลจากการศึกษานี้พบว่า **มูลค่าเพิ่มในการพัฒนาสินทรัพย์ชุมชนด้วยทุนทางปัญญาไว้ 2 ประการคือ ทุนมนุษย์ และ ทุนความรู้ ไว้ดังนี้**

6.2.1 ทุนมนุษย์

คือ การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนผ่านกระบวนการขับเคลื่อนของนักวิจัยและแผนชุมชนที่ได้ร่วมกันนำไปพัฒนาท้องถิ่น ได้สร้างการเรียนรู้ ระบบความรู้ ความคิด ความเชื่อ ไว้ให้เป็น “ทุนความรู้” ในชุมชน การพัฒนาในส่วนที่สำคัญของสินทรัพย์ชุมชน คือ ทรัพยากรบุคคล หรือที่เรียกว่าทุนบุคลากร อันเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ เพราะเมื่อใดที่มีคนมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้น จากการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา และการร่วมกันทำงานแล้ว จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการดำเนินงานที่พัฒนาขึ้นในตัวบุคลากรแต่ละด้าน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านความรู้ ความสามารถ ต่อการวางแผนดำเนินงาน การคิดการ ตัดสินใจ ภายใต้การวิเคราะห์ร่วมกับผู้อื่น (การเรียนรู้) มีทัศนคติต่อการทำงานเพื่อสังคมและกลุ่มที่มากขึ้น ตลอดจนมีข้อมูล และสภาพเหตุการณ์ตัวอย่างที่เป็นต้นแบบแนวคิด (การเขียนและเรียนรู้) ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีมากขึ้น มากกว่าตอนเริ่มต้น โครงการ มีการเรียนรู้และยอมรับการทำงานในบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ชัดเจน และนำเสนองานแนวทางการปฏิบัติที่เปลี่ยนไป ที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกันอีก 58 ชุมชน ตลอดจนการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้

- 2) ด้านของรูปแบบการสื่อสาร ได้สร้างแนวคิด ของการทำงานร่วมกัน ด้วยการสร้างการสื่อสารในชุมชนไว้ ทั้งการสื่อสารภายในองค์กรเอง (อปท.) การสื่อสารระหว่างชุมชนด้วยกันเอง การสื่อสารร่วมกันระหว่างอปท.ชุมชนและนักวิจัย ตลอดจนการสร้างนัก

ประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น และการสร้างสื่อวัฒนธรรมเพื่อเป็นการสื่อสารให้กับบุคคลภายในและภายนอกได้ใช้การสื่อสารให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อการทำงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเ

3) บทบาทภาวะผู้นำ เกิดการเปลี่ยนแปลงในบทบาทของผู้นำทั้งสองฝ่าย คือ อบท. และชุมชน ได้แสดงศักยภาพ ความคิด ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ภายใต้หลักการทำงาน ด้วยความเสียสละ ความมีคุณธรรม เพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแสดงบทบาทผู้นำ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในสังคม ต่อไป

4) รายได้ต่อการดำเนินงานและการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง คุณค่าของการได้รับ ปัจจัยขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนของงบประมาณและ การสนับสนุนที่ไม่ใช่ตัวเงินแต่มี คุณค่าและมีมูลค่า เช่น เงินสนับสนุน การมีส่วนร่วมโดยใช้กำลังกาย การร่วมโดยใช้สินทรัพย์ ส่วนบุคคล เข้ามาแบ่งปันเสียสละในการทำงานร่วมกัน เช่น การแสดงของผู้สูงอายุ การใช้ สถานที่ของการดำเนินกิจกรรม การเสียสละเวลาและนำสินทรัพย์และกำลังทรัพย์ส่วนตัวเพื่อนำ มาร่วมในกิจกรรมของชุมชนและ โครงการ เป็นต้น

5) กำไรต่อการดำเนินงานและการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การวัดผลสำเร็จของ การพัฒนาท้องถิ่นด้วยแผนพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่เห็นเป็นตัวเงินได้ชัดเจนคือ ด้านเศรษฐกิจ กำไรจากการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่เพิ่มขึ้น จากการสร้างตลาดสินค้า และการประชาสัมพันธ์ ในระดับของชุมชนและภายนอกชุมชน ด้านสังคม คือ ความเสียสละ และการมีส่วนร่วมกันทำงานและก่อให้เกิดสวัสดิการในชุมชนทั้งที่เป็นทุนทางสังคมและ ผลตอบแทนในรูปสวัสดิการ กำไรทั้งอคงาม คือ ความดีงามในสังคม และสังคมที่มีความอยู่เย็น เป็นสุข

6) ร้อยละของระดับความก้าวหน้าของกิจกรรม การขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยแผนชุมชนจำนวนถึง 58 แผน จากกระบวนการทำงานของผู้นำท้องถิ่น และผู้นำชุมชน นักวิจัยท้องถิ่น และนักประชาสัมพันธ์ ได้ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานเพื่อหาเป้าหมาย และกำหนดทิศทางการทำงานเพื่อการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไว้เพื่อเป็นแนวทาง และต้นแบบการเรียนรู้เพื่อการสร้างแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

7) ด้านลูกค้า หมายถึง ประชากรในพื้นที่ ประกอบไปด้วยกลุ่มชุมชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เยาวชน กลุ่มผู้ประกอบการในชุมชน เป็นต้น มูลค่าเพิ่มจากการทำงานร่วมกันของ คนในชุมชนได้สร้างความเชื่อถือ เชื่อมั่น ความเคารพในตัวผู้นำ ที่จะนำไปสู่การพัฒนา ร่วมกันได้ และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับระดับทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ได้รับการบริการได้ เป็นอย่างดี อีกทั้งการดำเนินงานตามแผนและโครงการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้ ก่อให้เกิดการสร้างโอกาสในการติดต่อกับบุคคลภายนอก เพื่อเป็นสร้างฐานของความรู้และ

ศักยภาพในการเปิดโอกาสสร้างตลาดสินค้า ตลาดความรู้ ซึ่งจะมีแต่การเพิ่มช่องทางในการดำเนินงานและสร้างโอกาสของการพัฒนาในแต่ละปี และกระจายต่อไปยังชุมชน เช่น ความนิยมและความเชื่อมั่นของลูกค้า คำนึงถึงความพอใจของลูกค้า จำนวนลูกค้าใหม่/ตลาดใหม่/ผู้นำใหม่ ยอดขายประจำปี/ลูกค้า และส่วนแบ่งตลาด/การสร้างโอกาสทางการตลาด เป็นต้น

8) ด้านโครงสร้าง หมายถึง ความสัมพันธ์ องค์การ การฟื้นฟูและการพัฒนาภายในท้องถิ่น และการบริหารดำเนินโครงการวัดถึง แผนงานและความคุ้มค่าทางการเงินและผลงาน ตลอดจนถึงข้อมูล องค์ความรู้ของการพัฒนาที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินงาน รวมถึงการยกระดับของการพัฒนาในแต่ละประเด็น ดังนี้ คือการสนับสนุนจากองค์กรหน่วยงานภาคีร่วมอื่น การได้รับงบประมาณสนับสนุนที่ใช้เป็นค่าใช้จ่ายในดำเนินกิจกรรม/โครงการหรือการบริหารดำเนินงานที่จะเกิดขึ้น ต่อรายได้รวมภายใต้ระยะ เวลาที่ใช้ในกระบวนการ การจ่ายเงินออกไปอย่างเหมาะสม การลงทุนในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการรักษากิจกรรมให้ดำเนินงานต่อเนื่องและเกิดเป็นผลประโยชน์ต่อยอดได้ ด้วยการพึ่งพาตนเองมากขึ้น และการได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นเนื่องจากเห็นความสำคัญและเป็นประโยชน์จริงจากความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติทุกฝ่าย

9) ด้านการเพิ่มมูลค่า หมายถึงการดำเนินงานเพื่อการประเมินผลความคุ้มค่า ด้วยการคำนึงถึง ปัจจัยนำเข้า การทำงานภายใต้กรอบกระบวนการและโครงสร้างการบริหารดำเนินงาน กระบวนการลงทุนในการส่งเสริมกิจกรรมต่าง เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ถึงความสำเร็จด้านประสิทธิภาพของสินทรัพย์ และประสิทธิผลผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดว่าตรงตามเป้าหมายวัตถุประสงค์และให้ผลตอบแทนในระดับใด ตามเกณฑ์การประเมินดังต่อไปนี้

- 9.1) ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมต่อพนักงาน
- 9.2) การลงทุนในการส่งเสริมกิจกรรม
- 9.3) คำนึงถึงความพอใจของพนักงาน
- 9.4) กำไรที่ได้จากการทำแผนงานและโครงการ
- 9.5) ผลตอบแทนต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิ สินทรัพย์รวม
- 9.6) รายได้เพิ่มที่เกิดขึ้นจากการสร้างงาน อาชีพและมูลค่าทางการตลาดที่

วัดได้

6.2.2 ทุณความรู้ หมายถึง การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกันขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนผ่านกระบวนการขับเคลื่อนของนักวิจัยและแผนชุมชนที่ได้ร่วมกันนำไปพัฒนา

ท้องถิ่น ได้สร้างการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ ระบบความรู้ ความคิด ความเชื่อ การเรียนรู้ด้านการสื่อสาร ไว้ให้เป็น “ทุนความรู้” สรุปไว้ดังนี้

1) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้: ด้านรูปแบบของกระบวนการดำเนินงาน

1.1) สันทัดพหุชุมชนกับทุนมนุษย์

1.1.1) สร้างบทบาทผู้นำ/ภาวะผู้นำ

1.1.2) สร้างความร่วมมือของชุมชน

1.1.3) สร้างความเข้มแข็งของชุมชน

1.1.4) รูปแบบการบริหารจัดการร่วมกับชุมชน ในแบบของชุมชนและ

วิธีแบบธรรมชาติ

1.2) สันทัดพหุชุมชนกับทุนความรู้

1.2.1) เกิดบทบาทผู้จัดการและคณะกรรมการ ประจำศูนย์เรียนรู้ไม่

น้อยกว่า 200 คน

1.2.2) เกิดการทำงานร่วมกันตามลักษณะแบบ ธรรมชาติของอปท.

และชุมชนเพื่อการ ขับเคลื่อนและพัฒนาด้านเศรษฐกิจและ สังคมไม่น้อยกว่า 58 แผนงาน

1.2.3) ชุมชนในพื้นที่ได้ร่วมกันแสดงศักยภาพของการทำงานรวมกลุ่ม

และใช้ศักยภาพในตัวเองคลเข้ามาช่วยกับขับเคลื่อนแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

2) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้: การเรียนรู้ขององค์กรและชุมชน

2.1) สันทัดพหุชุมชนกับทุนมนุษย์

1.1.1) ทุนความรู้

1.1.2) ทุนทางสังคม

1.1.3) ทุนมนุษย์

1.1.4) ทุนธรรมชาติ

1.1.5) ทุนจริยธรรม

1.1.6) ทุนแห่งความยั่งยืน

2.2) สันทัดพหุชุมชนกับทุนความรู้

2.2.1) เกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้

เศรษฐกิจชุมชน และการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสังคม ด้วยจิต สำนึกที่ดี และมีคุณธรรม

2.2.2) เกิดการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำบนฐาน ของความไว้วางใจ
มีความผูกพันภายใต้ฐานวัฒนธรรมที่ดีงาม

2.2.3) บุคคลภายในชุมชนได้รับการพัฒนา ความรู้เรื่องศักยภาพ
ตนเองสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมในชุมชน การผลิต สิ่งแวดล้อม

2.2.4) เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ
ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เหมาะสม และมีคุณค่าสูงสุด

2.2.5) เรียนรู้หลักคุณธรรมในการดำเนินงานและในชีวิตประจำวัน
ชีวิต ได้แก่ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความน้ำใจ ความสามัคคี ความ
สุภาพ และความกตัญญู

2.2.6) รู้จักคุณค่าของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน แต่มีในชีวิตและไม่มีวัน
หมดคุณค่า คือ ความสุข สติ สมาน การแบ่งปัน สามัคคี

3) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาความคิดของ
ทรัพยากรมนุษย์

3.1) สินทรัพย์ชุมชนกับทุนมนุษย์

3.1.1) พัฒนาคน

3.1.2) พัฒนาจิตใจ

3.1.3) องค์ความรู้ใหม่

3.1.4) การมีส่วนร่วม

3.2) สินทรัพย์ชุมชนกับทุนความรู้

3.2.1) สร้างทรัพยากรบุคคล ด้านนักวิจัย ผู้นำชุมชน อปท. นัก
ประชาสัมพันธ์ในชุมชน ไม่น้อยกว่า 300 คน

3.2.2) สร้างแผนงานชุมชน กิจกรรมและโครงการในชุมชนที่มีผลต่อ
แนวทางพัฒนาและอยู่บนพื้นฐานความต้องการของชุมชน โดย อปท.และชุมชนวางแผนร่วมกัน

3.2.3) สร้างองค์ความรู้ใหม่ในการทำงานร่วมกันภายใต้การ
ดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชน 32 แห่ง และการ

4) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ กระบวนการสร้างรูปแบบผลของการสื่อสารใน
สังคมทรัพยากรมนุษย์

4.1) สินทรัพย์ชุมชนกับทุนมนุษย์

4.1.1) การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

4.1.2) นักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น

4.1.3) สื่อประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น

4.1.4) การมีส่วนร่วม

4.2) สันทิรพยัชมชนกับทุนความรู้

4.2.1) เกิดรูปแบบการสื่อสารของชุมชนรูปแบบใหม่ ที่สามารถร่วม
พูด ร่วมรับฟังกัน ในชุมชนได้มากขึ้น

4.2.2) บทบาทของนักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นได้สร้างการสื่อสารที่ดี
ในชุมชน

4.2.3) ชุมชนมีความสนใจ ภาควมิจและควมตระหนักในการมีส่วนร่วม
ร่วมและสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่น

5) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ กระบวนในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

5.1) สันทิรพยัชมชนกับทุนมนุษย์

5.1.1) การพัฒนาบุคลากรในชุมชน

5.1.2) สินค้า/บริการ

5.1.3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.1.4) ทรัพยากรธรรมชาติ/แหล่ง ท้องเที่ยว

5.1.5) องค์ความรู้

5.2) สันทิรพยัชมชนกับทุนความรู้

5.2.1) คณะกรรมการดำเนินงานของแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและ
สังคม

5.2.2) เกิดสินค้า/บริการที่เป็นเอกลักษณ์ และสืบทอดภูมิปัญญาของ
ชุมชน

5.2.3) แผนการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ และแหล่ง
ท่องเที่ยวเพื่อสร้างความสมดุลและสร้างรายได้

5.2.4) องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด การบัญชี
และการประชาสัมพันธ์

6) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ กระบวนในการพัฒนาทางสังคม

6.1) สันทิรพัธ์ุ้ชุนชนกับทุนมนุษย์

6.1.1) ศิลปะ /วัฒนธรรม

6.1.2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.1.3) วิถีชีวิตชุมชน

6.1.4) การศึกษา

6.2) สันทิรพัธ์ุ้ชุนชนกับทุนความรู้

6.2.1) การสืบทอดความรู้ ภูมิปัญญาของท้องถิ่นด้านช่างฝีมืออาชีพ
ศิลปะดนตรีการแสดง วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม

6.2.2) ส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยม ความดีงามของสังคมไทยให้คนรุ่น
ต่อไป

7) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาที่เกดผลกระทบท่อสังคม

7.1) สันทิรพัธ์ุ้ชุนชนกับทุนมนุษย์

7.1.1) ทุนทางเศรษฐกิจ (มูลค่าเพิ่ม)

7.1.2) ทุนทางสังคม (มูลค่าเพิ่ม)

7.2) สันทิรพัธ์ุ้ชุนชนกับทุนความรู้

7.2.1) รายได้ต่อคน/ต่อครัวเรือน/ชุมชนที่เพิ่มขึ้น

7.2.2) การสร้างงาน อาชีพ ในชุมชน

7.2.3) การเรียนรู้ การสืบทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่น และวัฒนธรรม

7.2.4) สวัสดิการต่อครัวเรือนและชุมชน

7.2.5) ความมั่นคง ปลอดภัย คุณภาพชีวิต

8) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับทีมนักวิจัย

8.1) สันทิรพัธ์ุ้ชุนชนกับทุนมนุษย์

8.1.1) เกิดการเรียนรู้ในการวิเคราะห์แผนงานโครงการของชุมชนให้
ตรงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล

8.1.2) เรียนรู้การนำแผนชุมชนมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแผนการใช้งบประมาณในการบริหารจัดการสู่ท้องถิ่น

8.1.3) ทราบถึงมูลค่าเพิ่มของการใช้และจัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดและตรงกับความต้องการของชุมชนในการพัฒนาชุมชนและสินทรัพย์ของชุมชน

8.2) สินทรัพย์ชุมชนกับทุนความรู้

8.2.1) ชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกับทีมนักวิจัยในการร่วมคิดหาแนวทางในการพัฒนากลุ่ม เข้าใจศักยภาพของตนเอง วิเคราะห์เหตุแห่งปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและในการดำเนินงาน

8.2.2) เกิดการเรียนรู้ ในการสร้างมูลค่าของสินทรัพย์ชุมชนกับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในชุมชนและสังคมว่าสามารถสร้างผลงานและโอกาสทางเศรษฐกิจและการพัฒนาตนเองได้

9) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ได้ต้นแบบที่ดีของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

9.1) สินทรัพย์ชุมชนกับทุนมนุษย์
ได้ต้นแบบแผนชุมชนที่มีศักยภาพอย่างน้อย 13 ชุมชนที่มีความพร้อมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

9.2) สินทรัพย์ชุมชนกับทุนความรู้
ชุมชนได้แนวทางและต้นแบบในการบูรณาการความรู้ร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ผ่านแผนยุทธศาสตร์ประจำตำบล ทั้ง 58 แห่ง ดังนี้

9.2.1)

ใส่ แผน 58 แห่ง เพิ่มวงเล็บท้าย แผนที่ได้ แผนต้นแบบที่ดี (Best Practice) จากเล่ม
แผน บทที่ 4

6.3 มูลค่าเพิ่มของการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและสังคมของภาคชนบท และชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่

โดยใช้กรอบของการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน (Standard criteria) และตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินเพื่อให้เกิดความชัดเจน เป็นระบบมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ โดยประกอบด้วยเกณฑ์ที่สำคัญใน 2 ระดับ คือเกณฑ์การประเมินหน่วยงาน และเกณฑ์การประเมินโครงการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

6.3.1 การประเมินหน่วยงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัด การประเมินผลหน่วยงาน ประกอบด้วย 7 เกณฑ์ 22 ตัวชี้วัด เพื่อประเมินมูลค่าเพิ่มของการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ไว้ดังนี้

1) การสัมฤทธิ์ผลและการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย

1.1) ตัวชี้วัด

1.1.1) ผลผลิตแผนชุมชน 58 แผน

1.1.2) ผลลัพธ์ ได้แก่ ผู้นำองค์กร ชุมชน 200 คน นักวิจัยชุมชน 58 คน นักประชาสัมพันธ์ 58 คน ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชน จำนวน 32 แห่ง กิจกรรมจากการพัฒนาสังคม 26 กิจกรรม

1.2) การประเมินผล

ผลต่างระหว่างเป้าหมายกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สามารถดำเนินงานได้ผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาและยกระดับทุนมนุษย์และทุนทางปัญญาได้จากแผนชุมชนทั้ง 58 แผนงาน

2) ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

2.1) ตัวชี้วัด

2.1.1) การเข้าถึงชุมชนและการมีส่วนร่วมกันในเรื่องอื่น

2.1.2) การจัดสรรทรัพยากรและสินทรัพย์ชุมชนเข้ากิจกรรมแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.1.3) การกระจายผลประโยชน์ ให้กับคนในชุมชน

2.1.4) ความเสมอภาคในการทำงานเพื่อท้องถิ่น

2.2) การประเมินผล

2.2.1) ปริมาณและคุณภาพทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรต่อคนจากงบประมาณไม่น้อยกว่า คนละ 500 บาทต่อคนในพื้นที่

2.2.2) ผลประโยชน์ที่แต่ละกลุ่มเป้าหมายได้รับเป็นโครงการด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม จำนวนอย่างน้อย 5 โครงการต่อด้านในแต่ละปี

2.2.3) การกระจายกลุ่มการพัฒนาและติดตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้านและตามความสำคัญของการใช้ประโยชน์ โดยใช้เวทีชุมชนเป็นข้อตกลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 70% ของแต่ละพื้นที่

3) ความสามารถและคุณภาพในการให้บริการ

3.1) ตัวชี้วัด

3.1.1) ความสามารถของอปท.ในแต่ละพื้นที่ต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม

3.1.2) ความทั่วถึงและเพียงพอในการให้บริการและการทำงานเพื่อท้องถิ่น

3.2.3) ประสิทธิภาพการให้บริการและความพึงพอใจของชุมชน

3.2) การประเมินผล

3.2.1) อปท.สามารถใช้แผนพัฒนาในพื้นที่ส่วนใหญ่ทางด้านโครงสร้างพื้นฐานให้กับประชากรเป้าหมายได้ทั่วถึงและเพียงพอของแต่ละหมู่บ้านคิดเป็นร้อยละ 85 ขึ้นไป และสัดส่วนการทำงานด้านสังคมร้อยละ 10 และด้านเศรษฐกิจร้อยละ 5 ของงบพัฒนาทั้งหมด และเห็นความสำคัญของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้นจากการเรียนรู้และเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ถึงร้อยละ 78

3.2.2) จำนวนครั้งในการให้บริการจากกิจกรรมต้นแบบของการเรียนรู้ได้สร้างความเข้าใจต่อการดำเนินงานแผนโครงการแต่ละครั้งต้องมีการต่อยอดได้และคำนึงถึงความคุ้มค่าและความต้องการอย่างแท้จริง

3.2.3) ผลลัพธ์เทียบกับปัจจัยนำเข้าสามารถสร้างความคุ้มค่าและความพึงพอใจในระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 โดยมีข้อข้อจำกัดในด้านงบประมาณในเกือบทุกพื้นที่ถึงร้อยละ 33

4) ความรับผิดชอบของหน่วยงาน

4.1) ตัวชี้วัด

4.1.1) ด้านพันธกิจต่อสังคม

4.1.2) ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

4.1.3) การให้หลักประกันความเสี่ยง

4.1.4) การยอมรับข้อผิดพลาด

4.2) การประเมินผล

การจัดลำดับความสำคัญของแผนงานทั้งการกำหนดภารกิจหลักและภารกิจรองที่สะท้อนถึงการตัดสินใจที่สะท้อนความรับผิดชอบ ในทุกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดำเนินงานตามกรอบของหน่วยงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 และควรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะของการบริหารจัดการ เพราะมีการเปลี่ยนนโยบายและผู้บริหารทุก ๆ 4 ปี ทำให้ขาดความเข้าใจและการทำงานที่ต่อเนื่อง

5) การสนองตอบความต้องการของประชาชน

5.1) ตัวชี้วัด

- 5.1.1) การกำหนดประเด็นปัญหาร่วมกับชุมชน
- 5.1.2) การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนและท้องถิ่น
- 5.1.3) มาตรการ/กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา

5.2) การประเมินผล

- 5.2.1) ระดับการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับชุมชน ร้อยละ 77
- 5.2.2) มีการปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาคีส่วนร่วม

จากองค์กร และบุคคลที่มีศักยภาพในชุมชน

6) เกณฑ์ความพึงพอใจของลูกค้า

6.1) ตัวชี้วัด

- 6.1.1) ระดับความพึงพอใจ
- 6.1.2) การยอมรับหรือคัดค้าน

6.2) การประเมิน

6.2.1) ใช้วิธีการสำรวจความต้องการและสอบถามความพึงพอใจจากชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

- 6.2.2) ข้อมูลสัดส่วนประชากรกลุ่มเป้าหมายที่พอใจหรือไม่พอใจ
- 6.2.3) ทราบข้อมูลความคาดหวังและความต้องการปรับปรุงแก้ไข

7) เกณฑ์ผลเสียหายต่อสังคม

7.1) ตัวชี้วัด

- 7.1.1) ผลกระทบภายนอก
- 7.1.2) ต้นทุนทางสังคมที่เพิ่มขึ้น

7.2) การประเมินผล

7.2.1) ทราบข้อมูลความสูญเสียทางเศรษฐกิจในด้านลบต่อการดำเนินงาน ต้นทุนรายจ่ายที่ต้องจ่ายเกินกำลังทรัพยากรการลงทุน การดำเนินงานมีสัดส่วนของค่าตอบแทนทางการเงินร้อยละ 41

7.2.2) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม มีการดูแลใช้ทรัพยากรในชุมชนมากขึ้นถึงร้อยละ 10

7.2.3) ค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ ระบุเป้าหมายของกลุ่มและความต้องการของชุมชนได้ไม่ชัดเจนทำให้ความคุ้มค่าทางการเงินลดลง

7.2.4) พบปัญหาด้านความขัดแย้งทางสังคม เกิดขึ้นจากผลของการสื่อสารที่ไม่เข้าใจกันระหว่างชุมชนกับอปท. ากการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมในการในการดำเนินงาน

6.3.2 เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดประเมินผล โครง ตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัด การประเมินผลหน่วยงาน ประกอบด้วย 8 เกณฑ์ 27 ตัวชี้วัด เพื่อประเมินมูลค่าเพิ่มของการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ไว้ดังนี้

1) เกณฑ์ความก้าวหน้า

1.1) ตัวชี้วัด

1.1.1) ผลผลิตเทียบกับเป้าหมายรวมในช่วงเวลา

1.1.2) จำนวนกิจกรรมที่แล้วเสร็จ

1.1.3) ทรัพยากรที่ใช้ไปในช่วงเวลา

1.1.4) ระยะเวลาที่ใช้ไป

1.2) การประเมินผล

1.2.1) ผลผลิตเทียบกับเป้าหมายรวมในช่วงเวลา

1.2.2) ผลลัพธ์ ได้แก่ ผู้นำองค์กร ชุมชน 200 คน นักวิจัยชุมชน 58 คน

นักประชาสัมพันธ์ 58 คน ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชน จำนวน 32 แห่ง กิจกรรมจากการพัฒนาสังคม 26 กิจกรรม พัฒนาทรัพยากรในแต่ละชุมชนได้ไม่น้อยกว่า 30 คน ของ 58 ชุมชน

2) เกณฑ์ประสิทธิภาพ

2.1) ตัวชี้วัด

2.1.1) สัดส่วนผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย

2.1.2) ผลผลิตต่อกำลังคน

2.1.3) ผลผลิตต่อหน่วยเวลา

2.1.4) การประหยัดทรัพยากรการจัดการ

2.2) การประเมินผล

2.2.1) ความคุ้มค่าต่อการลงทุนวัดจากรายได้จากการลงทุนได้ร้อยละ 25 และประสิทธิผลทางการเงินได้ร้อยละ 61

2.2.2) แรงงานต่อปริมาณงานจำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ต่อพื้นที่ 58 ไร่

2.2.3) ผู้รับผลประโยชน์ในช่วงเวลาปีงบประมาณ 2552

3) เกณฑ์ประสิทธิผล

3.1) ตัวชี้วัด

3.1.1) ระดับการบรรลุเป้าหมาย

3.1.2) ระดับการมีส่วนร่วม

3.1.3) ระดับความพึงพอใจ

3.1.4) ความเสี่ยงของโครงการ

3.2) การประเมินผล

3.2.1) ความพึงพอใจ/การแก้ไขปัญหาได้ ยังยืนร้อยละ 70 และร้อยละ

3.2.2) ระยะเวลาการใช้งาน วัดจากกิจกรรมประจำปี การต่อเนื่องของกิจกรรม

3.2.2) ต้นทุนต่อผู้เดือดร้อนลดลงได้น้อยร้อยละ 3

4) เกณฑ์ผลกระทบ

4.1) ตัวชี้วัด

4.1.1) คุณภาพชีวิต

4.1.2) ทักษะและความเข้าใจ

4.1.3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

4.2) การประเมินผล

4.2.1) รายได้ คุณภาพชีวิต ฐานะสภาพแวดล้อมในหมู่บ้านดีขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

4.2.2) ผู้รับบริการเข้าใจโครงการเป็นอย่างดีและมีส่วนร่วม

4.2.2) เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงด้านการมีส่วนร่วม และความเข้มแข็งของ

ชุมชน

5) เกณฑ์ความสอดคล้อง

5.1) ตัวชี้วัด

5.1.1) ประเด็นปัญหาหลัก

5.1.2) มาตรการหรือกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา

5.1.3) ความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชน

5.2) การประเมินผล

5.2.1) มีการจัดลำดับปัญหาท่อนหลัง

5.2.2) โครงการกำหนดขึ้นตรงกับปัญหา/ความต้องการมากขึ้น

5.2.2) ความสามารถแก้ไขปัญหาดตาม

ความต้องการ

6) เกณฑ์ความยั่งยืน

6.1) ตัวชี้วัด

6.1.1) ความอยู่รอดด้านเศรษฐกิจ

6.1.2) สมรรถนะด้านสถาบัน

6.1.3) ความเป็นไปได้ในการขยายผล

6.1.4) ความเป็นธรรมระหว่างกลุ่มอาชีพ

6.1.5) ความเป็นธรรมระหว่างเพศ

6.2) การประเมินผล

6.2.1) งบประมาณที่ดำเนินการ/ขนาดได้บรรจุโครงการไว้ใน

ข้อบัญญัติของอปท.

6.2.2) จำนวนผู้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 50 ราย

6.2.3) โอกาสช่องทางการผลิตที่ประสบความสำเร็จมีการขยายกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ในชุมชนมากขึ้น และสร้างตลาดระดับชุมชนได้ไม่น้อยกว่า 32 แห่ง

7) เกณฑ์ความเป็นธรรม

7.1) ตัวชี้วัด

7.1.1) ความเป็นธรรมระหว่างชนรุ่น ต่างๆ

7.2) การประเมินผล

7.2.1) ี่มีความเป็นกลางในการจัดสรรผลประโยชน์ (งบประมาณ)

7.2.2) การพิจารณาถึงผลกระทบภายนอกต่อคนรุ่นลูกและมองทิศทาง

ในอนาคตมากขึ้น

8) เกณฑ์ความเป็นธรรม

8.1) ตัวชี้วัด

8.1.1) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

8.1.2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

8.1.3) ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

8.2) การประเมินผล

8.2.1) ทราบผลกระทบที่จะเกิดตามมาทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นจากข้อสรุปของการดำเนินโครงการ

8.2.2) พิจารณาว่าโครงการส่งผลกระทบต่อความเสื่อมหรือกระทบต่อการศึกษา การเกิดองค์ความรู้ชุมชนและสามารถสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามได้หรือไม่

6.3 มูลค่าผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่าทางการเงิน และทุนทางปัญญาของสินทรัพย์ชุมชนจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อการวัดผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าทางการเงินของกิจกรรมและโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเกษตรและการท่องเที่ยว ด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อม ของทั้ง 58 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 6.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่าทางการเงิน และทุนทางปัญญาของสินทรัพย์ชุมชนจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

เกณฑ์และระดับความคุ้มค่าทางการเงิน	เปอร์เซ็นต์การใช้งบประมาณและความคุ้มค่าของโครงการ						
	เปอร์เซ็นต์การใช้งบประมาณ					จำนวน	อัตรา
	0	25%	50%	75%	100%		
1) การพึ่งพาทางการเงิน	3	7	14	19	15	34	58
2) ร้อยละเงินสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น	12	11	13	18	4	22	37
3) ร้อยละของรายได้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม	12	14	16	8	8	16	27
4) ความสามารถในการใช้จ่ายเงิน	0	7	16	19	13	32	58
5) ความสามารถในการบริหารจัดการทางการเงิน	2	2	10	36	8	44	75
6) อัตราส่วนผลตอบแทนทางการเงิน	10	13	11	17	7	24	41
7) ประสิทธิภาพทางการเงิน	5	9	14	22	8	30	51
8) ร้อยละของรายได้จริงต่อรายได้ตามแผน	11	19	13	9	6	15	25

ตารางที่ 6.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่าทางการเงิน และทุนทางปัญญาของสินทรัพย์ชุมชน
จากการจัดการเรียนรู้ตามแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

เกณฑ์และระดับความคุ้มค่าทางการเงิน	เปอร์เซ็นต์การใช้งบประมาณและความคุ้มค่าของโครงการ						
	เปอร์เซ็นต์การใช้งบประมาณ					จำนวน 75%-100	อัตรา ร้อยละ
	0	25%	50%	75%	100%		
9) ประสิทธิภาพทางการเงิน	2	6	15	27	8	35	61
10) ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้จากการดำเนินงาน	13	12	14	11	8	19	32
11) การเพิ่มขึ้นของการพัฒนาทักษะทุนทางปัญญาด้านทุนมนุษย์	0	4	5	33	66	49	85
12) การเพิ่มขึ้นของการพัฒนาทักษะด้านทุนความรู้	0	3	7	34	14	48	83

ที่มา จากการสำรวจและการคำนวณ

จากตารางที่ 6.1 พบว่า โครงการส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นๆ พบว่ามีเพียง จำนวน 31 แห่งที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณรวมจากหน่วยงานภาคภายนอก ในอัตราร้อยละ 50 – 75% และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 35 แห่ง ที่ดำเนินกิจกรรมแล้วมีอัตราส่วนผลตอบแทนทางการเงินในอัตราร้อยละ 50 ขึ้นไป สำหรับการเกิดผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าทางการเงินต่อการใช้สินทรัพย์ชุมชนในระดับร้อยละ 75 ขึ้นไป สามารถวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการได้ถึงร้อยละ 41 และ 615 ตามลำดับ

6.3 ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนร่วมในชุมชนจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อวัดความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนร่วมในชุมชนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและ ของทั้ง 58 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนและร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนร่วม
จากการจัดการเรียนรู้

ความพึงพอใจ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย	อัตราร้อยละ
1) ระยะเวลาในการดำเนินงานที่เหมาะสม	38	20	65
2) ความเหมาะสมในด้านพื้นที่	48	10	82
3) ความพอเพียงของงบประมาณ	19	39	33
4) ความต่อเนื่องของกิจกรรมและโครงการ	48	10	83
5) อัตราความพึงพอใจของผู้รับผลประโยชน์	41	17	71
6) อัตราความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติ	42	16	73
7) เปอร์เซนต์ของการมีชื่อเสียง	39	17	69
8) การมีส่วนร่วมและเครือข่ายร่วมในการทำงาน	45	13	78
9) สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในชุมชน	50	8	87

ที่มา จากการสำรวจและการคำนวณ

จากตารางที่ 6.2 พบว่า ผู้ปฏิบัติกิจกรรมและโครงการ ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในชุมชนมีความเห็นต่อการดำเนินงานในสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในชุมชนมากที่สุดถึงร้อยละ 87 รองลงมาคือ ความต่อเนื่องของกิจกรรมและโครงการ ร้อยละ 83 ความเหมาะสมในด้านพื้นที่ถึงร้อยละ 82 และการมีส่วนร่วมและเครือข่ายร่วมในการทำงานถึงร้อยละ 78 อัตราความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติร้อยละ 73 และอัตราความพึงพอใจของผู้รับผลประโยชน์โครงการในครั้งนี้ถึงร้อยละ 71 และมีความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการดำเนินงานที่เหมาะสมน้อยสุดเพียงร้อยละ 65

6.4 มูลค่าเพิ่มจากชุดโครงการวิจัย การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมภาคชนบทและชุมชน เมืองจังหวัดเชียงใหม่

จากการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินกิจกรรมผ่าน โครงการวิจัย 4 ภารกิจ ด้วยกันคือ

- 1.) การจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างและพัฒนานักวิจัยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่
- 2) การจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างแผนชุมชนในการยกระดับการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ จาการกณฐาผู้รื้อเก่า
- 3) การจัดการการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่
- 4) การจัดการการเรียนรู้ในการบูรณาการการสื่อสารของชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

ผลของการมูลค่าเพิ่มที่ได้จากการดำเนินภารกิจด้านการจัดการเรียนรู้ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม นักวิจัยขอนำเสนอข้อสรุปไว้ดังตารางที่ 6.6

ตารางที่ 6.3 แสดงมูลค่าเพิ่มจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผ่าน 4 โครงการ

	สร้างนักวิจัยชุมชน	สร้างแผนชุมชน	พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	บูรณาการการสื่อสารของชุมชน
ก่อน	สร้างและพัฒนาความต้องการชุมชนด้วยแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม สู่ความต้องการในชุมชนท้องถิ่น	สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำไปสร้างความสำคัญของแผนชุมชนตามความต้องการของชุมชน	ศักยภาพชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละชุมชน	สร้างความสัมพันธ์ของการสื่อสารในชุมชนกับความเข้าใจบทบาทของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม
หลัง	มีนักวิจัยของชุมชนที่สร้างการพัฒนาชุมชนไปสู่แผนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนได้ 58 คน	นักวิจัยชุมชนและชุมชนเกิดการเรียนรู้พัฒนาการสร้างแผนชุมชนด้วยโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ 42 แผน	คนในชุมชนได้เกิดเรียนรู้จาก 42 กิจกรรมที่ปฏิบัติจริงได้บทสรุปของการพัฒนาตนเองนำไปสู่ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจและสังคม	ได้ค้นวัตกรรมสื่อสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์ชุมชนจำนวน 42 ชิ้นและนำเสนอสื่อสารสนเทศทางโทรทัศน์เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้และพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคม

จากตารางที่ 6.3 ผลของการวัดมูลค่าเพิ่มของโครงการวิจัยที่ได้ดำเนินงานในปี 2551
นักวิจัยสามารถวัดมูลค่าเพิ่มทางด้านเศรษฐกิจด้วยตัวชี้วัด “ผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของ
โครงการวิจัย” ได้ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1. สามารถสร้างและพัฒนา นักวิจัยของชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะ
สามารถนำพาการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชน ด้วยการจัดกิจกรรมและโครงการที่
เหมาะสมตามแผนงาน วิสัยทัศน์ และการมีส่วนร่วมที่เป็นความต้องการของชุมชนอย่าง
สมเหตุสมผลและเป็นจริงได้ ถึง 58 คน และเกิดการเรียนรู้กับคนในชุมชนที่ได้ทำงานร่วมกันกับ
องค์การบริหารส่วนตำบล

2. เกิดการเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยชุมชนและชุมชน ต่อการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ
และสังคม การสร้างแผนชุมชนด้วยโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ต่อการสร้าง
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ 58 แผนพัฒนากับการสร้างแผนชุมชนด้วยโครงการที่สอดคล้อง
กับความต้องการของชุมชน ต่อการสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ 42 แผน

3. คนในชุมชนได้เกิดเรียนรู้จาก 58 กิจกรรมที่ปฏิบัติจริงได้บทสรุปของการพัฒนา
ตนเองนำไปสู่ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละด้านอย่างเหมาะสมทั้งในด้านการพัฒนา
ทักษะการบริหารจัดการ การผลิต แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนา EQ ทางด้านการศึกษา
การสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสวัสดิการในสังคม ทั้งในเด็ก ผู้สูงอายุ ตลอดจนการอนุรักษ์
วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

4. ได้ค้นวัตกรรมสื่อสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์ชุมชนจำนวน 58 ชิ้น และรู้จัก
นำเสนอสื่อสารสนเทศทางโทรทัศน์ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้และการพัฒนาทางด้าน
เศรษฐกิจและสังคมทั้งในและนอกชุมชน เพื่อเปิดโอกาสต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม
ได้

บทสรุปของมูลค่าการเรียนรู้ เป็นคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางสังคมที่เพิ่มขึ้น ด้วยการ
ปฏิบัติตามวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ของชุมชนบูรณาการกับการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนอื่นอีก 58 แห่ง
ทำให้เกิดให้กระบวนการจัดการเรียนรู้พัฒนาขึ้นตามระดับ คือ

ระดับที่หนึ่ง จากขั้นของการไม่รู้ ไม่รู้

ได้พัฒนาไปสู่การให้ความรู้ ความเข้าใจ การสื่อสารชี้แจงหาเหตุผลร่วมกัน
เพื่อหาข้อสรุปของการวิเคราะห์สินทรัพย์ชุมชน ให้ไปสู่ระดับเป็นการรับรู้ (Perception) จาก
พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ในการใช้ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มาบูรณาการกับเทคนิคของการ
สร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นและสะท้อนออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านโครงการวิจัยร่วม 4 โครงการ

คือ ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างนักวิจัย การจัดทำแผนชุมชน และการสื่อสาร
ประชาสัมพันธ์ของชุมชน

ระดับที่สอง การเรียนรู้ (Learning)

เพื่อหาคำตอบของพฤติกรรมที่เรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากระดับที่ 1 จาก
การผลักดันโดยใช้ประสบการณ์ในการทำงานของหลายฝ่าย ของแต่ละบุคคลในท้องถิ่น เพื่อ
สร้างประสบการณ์ใหม่ของการเรียนรู้ โดยวัดได้จากบทบาทหน้าที่และพฤติกรรมที่
เปลี่ยนแปลงของบุคคลกรในชุมชน นักวิจัย แผนชุมชน และสื่อประชาสัมพันธ์ของชุมชนที่
ส่งผลต่อการสร้างแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละท้องถิ่น

ระดับที่สาม การเกิดบทเรียน (Lesson)

ด้วยความตระหนัก (Awareness) ของการเรียนรู้ ที่สามารถหาเรื่องราวของ
การเปลี่ยนแปลงจากต้นแบบของการเรียนรู้ และการเรียนรู้ที่พัฒนาต่อยอดไปเป็นการรู้
(Knowing) ด้วยประสบการณ์เดิมที่เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ใหม่ ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้
จริงในระดับการวางแผน การแก้ไขปัญหาและการหาข้อสรุปของการดำเนินงานจริงในพื้นที่

ระดับที่สี่ การเกิดองค์ความรู้ (Body of Knowledge)

การจัดระบบข้อมูล สื่อสารสนเทศ ที่สามารถจะนำมาใช้อธิบายความจริงของ
พฤติกรรม ปรากฏการณ์ ในการทำงานเพื่อการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้เกิดขึ้น
เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่พัฒนาขึ้นทั้งในด้านความคิด การยอมรับ และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น
ในสังคมอย่างมีความสุข มองการแบ่งปันและการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม

กรณี 58 ชุมชนจากโครงการวิจัย ชุมชนได้รับทราบแนวคิดของการเรียนรู้ จากการ
รับรู้ และการเรียนรู้ ไปสู่การเรียนรู้ที่ทดลองทำร่วมกัน เพื่อจะนำไปปฏิบัติต่อให้มีคุณค่าขึ้น
เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อมั่น ต่อการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน
อย่างสร้างสรรค์ เป็นการสร้างทุนทางสังคมผ่านกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ การเกษตรและการ
ท่องเที่ยว ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ออกมาในรูปของ
โครงการหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ถึง 42 กรณีศึกษา โดยกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นกิจกรรม
ที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายในการดำรงชีวิตของชุมชน ได้ก่อให้เกิดกระบวนการ
สร้างสรรค์ความรู้ ซึ่งอาจเป็นการบูรณาการระหว่างความรู้เดิมที่เคยปฏิบัติมาใช้กับความรู้ใหม่

ที่ได้รับการพัฒนาจากการจัดการเรียนรู้ หรือนำความรู้เดิมมาปรับใช้ ให้เป็นความรู้ใหม่ที่ชุมชนได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้อย่างแท้จริง สามารถที่จะนำไปปรับเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่เดิมของตนเองให้เหมาะสมกับความต้องการได้ สร้างให้เกิดความสามัคคีในชุมชน สร้างระบบทุนเดิมที่ชุมชนมีอยู่มาช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อไป ให้เป็นรากฐานที่สำคัญที่รองรับฐานรากของการดำรงชีวิต การสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีอยู่ให้เป็นรูปธรรม โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แต่ละชุมชนได้เรียนรู้แล้ว เป็นข้อสรุปของการเรียนรู้ด้านสินทรัพย์ชุมชน

1) สินทรัพย์ที่เกิดจากความรู้ที่ได้จากประสบการณ์

เป็นสินทรัพย์ที่บุคคลคิดและปฏิบัติฝึกฝนอย่างชำนาญ สามารถที่จะประยุกต์เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2) สินทรัพย์ที่เกิดจากความคิด การวิเคราะห์หาเหตุผล

เป็นสินทรัพย์ที่บุคคลคิดและปฏิบัติฝึกฝนอย่างชำนาญ สามารถที่จะประยุกต์เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

3) สินทรัพย์ที่เกิดจากความรู้สึนึกคิด

3.1) เป็นสินทรัพย์ที่สามารถนำมาใช้ผลิตเป็นสินค้าและบริการให้แก่บุคคลทั่วไป

3.2) เป็นแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ การริเริ่ม การดำเนินการอย่างมีสติรอบคอบ

มีการวิเคราะห์หาเหตุผลและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อส่งผลให้ประสบความสำเร็จในอนาคต

บทสรุปของการเรียนรู้จึงสอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไว้เป็น มูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์หรือทุนทางสังคมในชุมชนได้ 6 ประการที่สำคัญ คือ

1) จากกระบวนการสร้างการเรียนรู้ ระบบความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความรู้ที่จะอยู่คู่กับชุมชนเพื่อการสร้างแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ไว้ให้เป็น “ทุนความรู้”

2) ด้วยการสร้างการเรียนรู้ ที่มีจิตสำนึกร่วมกัน อันประกอบด้วยความรัก ความผูกพันที่คนในชุมชนที่มีต่อกัน ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ สายใยความผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทย ไว้ให้เป็น “ทุนทางสังคม”

3) สร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เรียนรู้ถึงความเป็นมนุษย์ที่มีพลัง ความสามารถ และศักดิ์ศรี ไว้ให้เป็น “ทุนมนุษย์”

4) สร้างการรู้รักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติและสามารถนำเอาทรัพยากร ธรรมชาติมา ใช้ประโยชน์ โดยมีการบำรุงรักษาไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้หมดไป ก่อให้เกิดเป็นผลผลิตที่อาศัย ฐานทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เรียกว่า “ทุนธรรมชาติ”

5) สร้างการรู้จักคิด และรู้วิธีการดำเนินชีวิต ด้วยความ ขยัน ซื่อสัตย์ ความสามัคคี ประองคอง มองเห็นส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และจัดสรรการแบ่งปันผลหรือสวัสดิการคืนให้กับ สังคมและชุมชนได้อย่างเป็นธรรม เรียกว่า “ทุนจริยธรรม”

6) สร้างการรู้จักคุณค่าของตนเอง มีความพอประมาณ มองการดำเนินชีวิตที่มีความสุข ด้วยสติ และสมาธิ รู้จักการเสียสละการแบ่งปัน ไม่ได้วัดค่าของทุกสิ่งด้วยสินทรัพย์ เพียงค่าความ มั่งคั่ง- Wealth) เรียกว่า “ทุนแห่งความยั่งยืน”

ข้อสรุปที่เกิดขึ้นจึงเป็นมูลค่าของโครงการการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ด้าน เศรษฐกิจและสังคมภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่นักวิจัยได้เรียนรู้ร่วมกับ ชุมชนและรู้จักพลังและมูลค่าของทุนและสินทรัพย์ของชุมชนอื่นจะสร้างให้ชุมชนเข้มแข็งต่อ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ ด้วยปัจจัยทุนความรู้ ทุนทางสังคม ทุนมนุษย์ และทุน ทรัพยากรธรรมชาติให้มีจะความมั่นคงกับชุมชนต่อไปในอนาคตได้อย่างแท้จริง